

№ 142

МАЛКІЯ ГЕРОЙ

ОТЪ

Ф. М. Достоевски

Преводъ отъ русски

ШУМЕНЪ

1893.

МАЛКИЯ ГЕРОЙ

ОТЪ

Ф. М. Достоевски

По онова време азъ бѣхъ нѣщо на единадесетъ години. Презъ Юлий мѣсецъ бѣха ме пустнали на гости въ едно село до Москва, при единъ мой роднина. Въ у когото бѣха се събрали по то време до петдесетина души гости, на може би и повече... не помня, не ги смѣтахъ. Бѣше весело и шумливо. Сѣкашъ това бѣ празникъ, който се бѣ запозналъ за да не се свършва никоги. Сѣкашъ, домакинятъ бѣ си далъ дума колкото се може по скоро да прахоса голѣмото състояние и наистина сполучи неотколѣ да оправдае това надеѣщанне, т. е. да распише всичко що имаше. до най послѣдния парица. Постоянно идѣха все нови гости. Изкъ Москва се намираше на два раскрача далеко, така щото тия що заминаваха, само правѣха мѣсто за другтъ, и празника си вървѣше на редъ, увеселенията слѣдваха едни подиръ други и на забавленията не се предвиждаше края. Ту расходка на коне изъ околността на цѣли партии, ту расходки въ гората, или на рѣката: расходки съ ѣденне, вечеряния въ къщи, на голѣмата тераса заобиклена съ три реда скъпоцѣнни цвѣти, които пълняхъ съ благоухание пресния пощенъ въздухъ, при блѣскаво освѣтление, отъ косто господжитъ и така почти всички до една хубавици, изглеждахъ още по хубави съ възбуденитъ си отъ дневнитъ впечатления лица, съ свѣтналитъ си очи, съ прекрасния си веселъ говоръ, пресичанъ съ звѣнливъ като звѣнче смѣхъ; танци, музика, пѣяние. Ако небето се намръщеше, то съчиняваха се живи картини, гатанки, пословици; или се стѣкмѣваше домашенъ театръ.

Изколко лица ясно испъкнаха на пръвъ планъ. Не ще и дума, че злословието, клюкарството не липсваха, понеже безъ тѣхъ не съществува свѣта и милиони

хора, би измръляли отъ тъга като мухи. Но тъй като азъ бѣхъ на единадесетъ години, то не забѣлѣзвахъ тогива тия лица, увлеченъ съ съвършено други нѣща, на и да забѣлѣзвахъ, то не вѣнчико. Нѣкои нѣща ми дойдоха по-сетнѣ на умъ. Само блѣскавата страна на картината можеше да се хвърли въ дѣтинскитѣ ми очи и цѣлото това въодушевление, блѣсъкъ и шумъ, — всичко това до тогива не виждано и нечувано за мене, толкова ме смая, щото презъ първитѣ дни азъ съвсѣмъ бѣхъ зашемаденъ и малката ми глава се маеше.

Но азъ току говоря за единадесетъ си години, и разбира се, азъ бѣхъ дѣте—не повече. Мнозина отъ тия прекрасни жени, като ме милаха и не мислѣхъ още да питатъ за годинитѣ ми. Но — чудно нѣщо! едно непонятно за самия менъ, чувство вече бѣ ме завладѣло; нѣщо се мърдаше вече въ моето сърдце, до тогива непознато, незнайно за него, но поради което, то по-нѣкоги пламване и тулитѣне, като че оплашено и често ненадѣйно лицето ми се покриваше съ червенина. По нѣкоги, нѣкакъ си ме досрамѣваше и даже ставаше ми нѣкакъ докучително за различнитѣ ми дѣтински привилегии. Нѣкоги нѣкъ се осѣнцахъ като смаянъ и се дрънвахъ нейдѣ гдѣто не би могли да ме видятъ, като че ли за да си поема въздухъ и, нѣщо да си припомни, нѣщо което ужъ до сега, чипѣше ми се, съмъ го много добръ поминѣлъ и което ненадѣйно съмъ забравилъ, но безъ което, обаче, не ми е било възможно да се покажа и безъ което не можахъ да бѣдѣ.

Ту най-насетнѣ ми се струваше, че азъ нѣщо съмъ скрилъ отъ всички, но че никому по никакъвъ начинъ не съмъ го искавалъ защото ме е срамъ на менъ малкото момче—до съзри ме е срамъ. Наскоро вередъ вихрушката, която ме заобикалѣше, азъ се осѣтихъ нѣкакъ съ осамотенъ. Тукъ имаше и други дѣца но всички—или много по-малки отъ мене, или нѣкъ много по-големъ; та какъвъ азъ не обръцахъ на тѣхъ внимание. Разбира се, че нѣщо не би се случило съ мене, ако азъ не бѣхъ въ неслучително положение. Въ очитѣ на всички тия прекрасни господа азъ съмъ билъ също още малко, неопредѣлено същество, което тѣ по-нѣкоги обичаха да по-

милватъ, и съ което тѣ можяха да си играятъ като съ малка кукла. Особено едната отъ тѣхъ, очарователна блондинка съ богата гъста коса, какъто азъ никоги отъ то на-сетиѣ не съмъ срѣщалъ и навѣрно никоги не ще срѣщна, като че бѣ си дала дума да не ме остави на мира. Менъ ме смущаваше, нея пъкъ весѣлѣше смѣха който се въздигаше наоколо ни и който тя постоянно възбуждане съ своитѣ си ненадѣйни лудешки поетънки съ мене, което нѣщо повидимому ѝ доставѣше голѣмо наслаждение. Въ пансиона, между другаркитѣ нея навѣрно би я нарѣкли луда глава. Тя бѣ чудо хубава и пъщо имаше въ нейната хубостъ такова, което неволно се хвърлѣши веднага въ очитѣ на челоуѣка. И разбира, се тя не е приличала на ония малки срамеливи блондинки, блѣдички като памукъ и нѣжни като блѣли мишки или понеки дѣцери. На рѣстъ тя бѣ не висока и малко пълничка, но съ пѣжни, тънки черти на лицето, очарователно кинески . . . Нѣщо свѣтливо като свѣтканица имаше въ това лице та и цѣлата тя бѣ — като огънъ жива, пѣргава и лека. Отъ голѣмитѣ ѝ отворени очи като че ли се сипѣха искри: тѣ блѣстяхъ като елмази и никоги азъ не бихъ далъ такива сини, свѣтливи очи за никакви черни, на макаръ и да сж тѣ по-черни отъ самия андалуески погледъ, та и моята блондинка, правото, струваше онай прочута брѹнетка, която е въспѣлъ единъ прочутъ и прекрасенъ поетъ, който при това въ такива превъсходни стихове, бѣ се заклѣлъ предъ цѣлата Кастилия, че готовъ билъ да си строи какалитѣ, само да му позволятъ съ крайчеца на прѣста си да се допре до намѣталото на неговата хубавица. Притурете при това, че *моята* хубавица бѣ най веселата измежду всичкитѣ хубавици на свѣта, най лудничева, смѣшлива, игрива като дѣте, макаръ че отъ петъ години бѣ женена. Смѣхътъ не напущаше нейнитѣ устни, прѣсени както е прѣсена утрешната роза, която току що си е растварила, при първи слънчевъ лъчъ алената си благоуханна ижпка, върху която още не сж исъхнали едритѣ капки на росата.

Помня, че на втория день слѣдъ идванието ми

имаше домашния театър. Салона бѣ, както се казва, пренѣлненъ, нѣмаше нито едно свободно мѣсто; а тъй като ми се случи, кой знае защо, да позакъснѣя, то азъ бѣхъ принуденъ да се наслаждавамъ на крака. Но веселата игра все повече и повече ме влечеше напярѣдъ и азъ неосѣтно се промъкнахъ до най първия редъ, гдѣ то и заставахъ облегатъ о едно кресло върху което сѣдѣше една госпожа. Това бѣ моята блондика; но ний още не бѣхме запознати. И ето съвсемъ непадѣйно азъ се загледахъ на нейнитѣ чудни окръглени, съблазнителни раменѣ, бѣли като маѣчна пѣна, макаръ че за мене рѣшително бѣ все едно да гледамъ: на чуднитѣ женски раменѣ или на шепчицата съ преголѣми огнени панделки що покриваше бѣлитѣ косми на една уважаема госпожа на първия редъ. До блондинката сѣдѣше една стара мома, една отъ ония, що вѣчно, както можахъ отсетнѣ да забѣляжа, се потаватъ по възможностъ по-близо до младички и хубавички жени, като избиратъ такива, които не обичатъ да пѣдятъ младежъта отъ себе си. Но не е тамъ работата: само че тая мома забѣляжа моитѣ наблюдения, наклони се къмъ съсѣдката си и смѣшката ѝ пришепна нѣщо на ухото. Съсѣдката ми веднага се обърна и помня че огненния ѝ погледъ така свѣтна върху ми вередъ мракътъ, щото азъ непогответенъ да го посрѣцна, трѣпнахъ като попаренъ. Хубавицата се усмихна.

— Харесва ли ви се играта? попита тя като зърна лукаво и съ приемѣхъ въ очитѣ ми.

— Да отговорихъ азъ, като продължаватъ още да я гледамъ съ единъ видъ очудване, което видимо ѝ се харесваше.

— Ами защо сте на крака? Така ще се уморите; няма нѣма мѣсто за васъ?

— Именно, че нѣма, отговорихъ азъ повече загриженъ нежели заегъ съ пламтящия погледъ на хубавицата, и сериозно зарадванъ, че най насѣтнѣ се е намѣрило едно добро сърдце, на което можахъ да искажа нещастieto си. — Търсихъ, но всички мѣста сѣ заловени, притурихъ азъ като че ли ѝ се оплаквахъ за гдѣто всичкитѣ мѣста бѣха заловени.

— Ела насамъ, живо каза тя бърза, на всички рѣшения, също както и на вѣвка лудничева идея, каквато и да хрумвѣше въ лудничевата ѝ глава. — ела насамъ при мене, и сѣдни въ пола ми?

— Въ полата ли?... повторихъ азъ смаянъ.

Азъ вече казахъ, че моятъ привилегии бѣха почнали сериозно да ме докачатъ и да ме засрамватъ. Таи, като че ли нарочно заминаваше другитъ въ туй отношение. При това азъ, и така винаги срамежливо и нерѣшително момче, сега, нѣкакъ особено бѣхъ почналъ да се срамувамъ предъ женитъ и затова страшно се смущавахъ.

— Тѣй веръ, въ пола ми! Защо не искашъ да седишъ въ пола ми? настояваше тя и почна все по силно и по силно да се смѣе, Богъ знае защо, може би на измислицата си, или отъ радостъ че съмъ се толкова смутилъ. Но тя именно то търсѣше.

Азъ се нечервихъ и смутенъ се озъртахъ наоколо като търсѣхъ неидѣ да се премахна: но тя ме надиревари, незнай какъ свари да улови рѣката ми, именно за да не си отида като ме привлече къмъ себе си, ненадѣвно, съвършено безъ да очаквамъ, за преголѣмото ми съудване много ягко я стисна съ своитъ игриви, горѣщи прѣстена и почна да стиска прѣсти ѣ ми и до толкова силно, щото азъ правихъ всевъзможни усилия да не извикамъ, при което най смѣшно се кривѣхъ. Освѣнъ това азъ страшно бѣхъ очуденъ и смаянъ като видѣхъ че имало такива смѣшни и зли жени, които преказватъ съ момчетата такива глупости и при това толкова силно щипатъ, кой знае защо и предъ всички. Види се нещастното ми лице отразяваше всичкитъ ми недоумѣния, защото пакостницата ми се смѣеше право въ очитъ като луда и при това все по ягко щипѣше и стискаше моятъ нещастни прѣсти. Тя бѣ въ вѣсторгъ, че е могла да се пошегува, да засрами бѣдното момче и да го замае съвършено. Положението ми бѣ отчаено. Първо, азъ се бѣхъ стопилъ отъ срамъ, защото всички наоколо ни бѣха се възвели кѣ дѣнасъ, единъ очуденъ, други съ смѣхъ веднага схванали, че хубавицата е направила пѣ-коя смѣхория. Освѣнъ това страшно ми се искаше да изви-

камъ защото тя стискаше пръстите ми съ единъ видъ жестокостъ, именно защото азъ не извиквахъ; пъкъ азъ като спартанецъ бѣхъ рѣшенъ да истрая на болѣстѣта, отъ страхъ съ вѣктъ си да не би да направя нѣкоя бъркотия, слѣдъ което азъ вече не знаехъ какво би станало съ мене. Въ отчаяние, най пасѣтнѣ азъ започнахъ борба и захванахъ съ всичкитѣ си сили да тегля ржката си, но моята тиранка бѣ много по-силна отъ мене. Най сетнѣ не можахъ да истрая, извикахъ—тя само то чакаше! Веднага тя ме остави и се обърна на една страна като че ни лукъ яла ни лукъ мирисала, като че не тя е направила нѣщо а нѣкой другъ—сѣщо като нѣкой ученикъ който щомъ се възвие учителя вече е успѣлъ да направи нѣщо наблизо: или да щипне нѣкое слабичко, дребно момченце, или да го челне, или да го мушне, и пакъ да се обърне, да се оправя, да се задълбочи въ книгата си отъ предѣ и по такъвъ начинъ да остави разядосания си учитель що се е обърналъ като нѣкой хищникъ къдѣ безредицата—съ предълтъгъ, неочакванъ ностъ.

Но за мое щастие, общото внимание бѣ увлечено нея минута отъ майстореката игра на домакинътъ който изпълняване въ пиесата, една отъ скрибовитѣ комедии, главната роля. Всички бѣха почнали да ржкопѣскають, и азъ вередъ гюрюлтията се промѣкнахъ между редоветѣ и избѣгахъ най на-края въ отсѣщия кжтъ на салона и тамъ скритъ задъ една отъ колонитѣ, съ ужасъ гледахъ татъкъ, гдѣто седѣше лукавата хубавица. Тя все още се смѣеше като покри съ кърпа устицата си. И дълго време ти се озѣрташе като ме търѣеше изъ всичкитѣ кжтове — види се, отъ голѣмо съжаление за гдѣто се е свършила толкова скоро нашата лудничева борба, и омислена като какво още да направи.

Съ това се започна нашето запознайство и отъ нея вечеръ ти вече не ме напустѣ. Тя ме преследване безъ мѣрка и срамъ и се обърна въ моя гонителка, тиранка. Всичкии комизмъ на постыикитѣ ѝ спрѣмо мене се заключавање въ туй, че тя се казѣ влюбена въ мене и ме срамѣше предъ всички. Разбира се, на менъ, истински

дивакъ, всичко това много дотѣгваше и ядосваше, така щото азъ нѣколко пѣти вече се намѣрихъ въ таково критическо положение, щото бѣхъ готовъ да се сбия съ лукавата си обожателка. Моето смущение, моята отчаянна тѣга като че ли я настѣрчаваха да ме преслѣдва до край. Тя не се съжаляваше, а азъ незнахъ какъ да бѣгамъ отъ нея. Смѣхътъ който се дигаше наоколо ми, и който тя така умѣеше да предизвиква, само я подкороковаше на нови пакости. Но, бѣха започнали да намиратъ че игритѣ ѝ отиваха много далечъ, та и наистина, а, като си припомня сега, тя твърдѣ си позволяваше сирѣмъ тѣково едно дѣте като мене.

Но такъвъ вече характеръ — тя бѣ сжца луда глава. Отеѣтихъ азъ чухъ, че я разгевезалъ именно нейния мъжъ, твърдѣ дебеличекъ, твърдѣ невисокъ и твърдѣ красивъ чловѣкъ, много богатъ и работенъ — поне изгледваше такъвъ. Пъргавъ и огриженъ той и два часа не можеше да се спре на едно мѣсто. Всеки день той отиваше въ Москва, понекогди два пѣти и винаги, както увѣряваше самия, по работа. По весела и по-добродушна, отъ тая смѣшна и между това винаги прилична физиономия мъчно можеше да се срѣщне. Той не само че обичаше жена си до слабостъ, до съжаление, — той ѝ се покланѣше като на идолъ.

Той въ нищо не я стѣняваше. Другари и другарки тя имаше много. Първо защото малцина бѣха които не я обичаха, второ — тя самата много-много не избираше между другаритѣ си, макаръ че въ основата на характера ѝ имаше много по вече сериозностъ, отко-
лякото можеше да си предположи чловѣкъ споредъ всичко което сега расправихъ. Но измежду всичкитѣ си приятелки тя най-вече обичаше и отличаваеше една младя жена, нейна далечна роднина, която сжщо се нами-
раше измежду нашето общество. По между имъ имаше нѣкаква си нѣжна, истинчена връзка, една отъ ония връзки, що възникватъ понекогди когито се срѣщнатъ два характера, често съвършено противоположни единъ на други, но отъ които единия е и по-строгъ и по-чистъ отъ другия, когито пъкъ другия съ високо сми-
рение и съ благородното чувство на самоотъенение, любо-

вно му се покорява, единият осѣтитъ неговото превъсходство, и като нѣкоя честъ екпючва въ сърдцето неговото приятелство. Отъ тогива се започва нѣжиа и благородна истъиченостъ въ отношенията на тия характери: любовъ и спсехожденне безъ край отъ едната страна, любовъ и уважение отъ другата, уважение което достига до единъ видъ страхъ, за себе си, предъ зчитѣ на оногива, когато толкова високо цѣнишъ и до ревностно желанне съ всека стъпка въ живота все повече и повече да се доближавашъ до неговото сърдце. Двѣтѣ другарки бѣха на еднаква възраст, но помежду имъ имаше неизмѣрима разлика въ веничко, като захванемъ отъ красотата. М—те М. бѣ елико много хубава, но въ нейната хубостъ имаше нѣщо особенио, що ясно я отличаваше вередъ тѣлната на хубавицѣтѣ, имаше нѣщо въ нейното лице, що неволно привличаше къмъ себе си симпатитѣ на всички, или по-добрѣ, що пораждаше благородна, възвишенна симпатия въ отерѣциния челоуѣкъ. Има такива щастливи натури. При нея всекому ставаше нѣкакъ по-добрѣ, нѣкакъ по-свободно, нѣкакъ потонао и обаче нейнитѣ тъжовни голѣми очи, глани съ огънь и сила, глѣдаха боязливо и безпокойно, като че подъ постоянень страхъ отъ нѣщо враждебно и немилостиво и тая чюдна боязливостъ покриваше пошѣкоги нейнитѣ мирни, кротки чѣрти, които напомнюваха на човѣка свѣтитѣ лица на италиянскитѣ мадонни, съ такава тъга щото като я гледаше челоуѣкъ, скоро се накаливаше, като че дя отъ собствена своя тъга. Това блѣдно, несъхнало лице, въ което презъ безусловната красота на чисти правилни чѣрти и тъжовната мрачностъ на глуката, потайна скѣрбъ, толкова често още пенѣжване първоначалния дѣтиски образъ,—образъ на неотколѣшни довърчиви години, и може би, на наврно щастие; тая кротка но несмѣла, перѣшителна усмивка, веничко това пораждаше тѣково неволно участие къмъ тая жена, щото въ сърдцето на всекиго неволно се зараждаше сладката, горѣща грижа, която още отдаlechъ я препорѣчваше и еродняваше челоуѣка съ нея. Но хубавицата изглеждаше нѣкакъ мълчалива и потайна, макаръ че нѣмаше същество по-внимателно и по-любя-

ще ако нѣкой осѣтѣше нужда отъ съчувствие. Има жени, които като че ли сѣхъ милосърдни сестри въ живота. Отъ тѣхъ може нищо да не се скрива, повѣ нищо което е болно и наранено въ душатѣ. Който страда-сѣмѣло и сѣ надѣжда върви при тѣхъ и не се бои че ще имъ дотѣгнениъ защото парѣдко нѣкой измежду ни знае до колко може да има безконечно търпелива любовь, милость и всепрощение въ нѣкои отъ женскитѣ сърдца. Цѣли съкровищници отъ симпатии, утѣшеніе и надѣжда се криятъ въ подобни чисти сърдца, толкова често сѣмѣ наранени—понеже сърцецо много обича,—то и страда—но гдѣто раната е скрита отъ любовитния погледъ, защото дълбоката скърбъ най често мълчи и се потава. Тѣхъ не ще ги сплани нито дълбочината на раната, нито гноятъ ѝ, нито вонята; който отива при тѣхъ той вече е достоенъ за тѣхъ, та тѣ сѣкашъ и се раждатъ за подвизи... М-ме М* бѣ висока на ръстъ, снажна, но до-нейдѣ си тѣвка. Всичкитѣ ѝ движения бѣхъ нѣкакъ не еднакви: ту бавни, и даже нѣкакъ гордѣливи, ту дѣтнски бързи, а сѣмѣвременно единъ видъ боязливо смирение личеше въ нейното движение, нѣщо като че ли тринерливо и незащитено по което отъ никого не просѣше и не молѣше защита.

Азъ вече казахъ че непохвалнитѣ притязанія на лукавата блондинка ме срамѣха, ме смуцаваха, нараниваха ме до кръвъ. Но на това си имаше една причина тайна чудна, глупава, която азъ крияхъ, надъ която трѣперѣхъ, и даже кога си помислювахъ за нея, на самъ, затѣтенъ въ нѣкой таинственъ, тъменъ кѣтъ, гдѣто не проникваше инквизиторския, присмѣхулки погледъ на никаква синеока пакосница, само при мисълта върху тоя предметъ, азъ едвамъ не се задушивахъ отъ смущение, срамъ и страхъ — сѣ една рѣчь азъ бѣхъ влюбенъ, т. е. да рѣчемъ че сѣмъ казалъ глупость: това не можеше да бѣде; но защо измежду всичкитѣ лица, които ме заобикалѣха вниманието ми улавѣше само едно лице? Защо само нея обичахъ азъ да сѣдѣ съ погледа си макаръ че рѣшително не ми бѣ тогава работата да изгледвамъ жени и да се запознавамъ съ тѣхъ. Случваше се това най често вечеръ, кога лонето време затварѣше всища ни въ кѣщи и когито азъ

самнитъ се потавахъ въ нѣкои кѣтъ на салона и безцѣлно се озѣртахъ на около-си, безъ да намѣри нѣкое по друго занятие, защото съ мене осѣбигъ преследователкитѣ ми парѣдко заговарване нѣкои, и въ такива вечери много ми домъчничваше. Тогива се вгледвахъ азъ въ лицата, които ме заобикалѣха, велушвахъ се въ разговорѣтъ, отъ който често неотбирахъ нито думица и ето въ това именно време кроткитѣ погледи, тихата усмивка и прекрасното лице на М-ме М* (защото това бѣ тя) кой знае защо уловяване моето омайно внимание, и рече не се махване това ми необянено, неопредѣлено и непосотизжимо, сладко впечатление. Често съ цѣли часове, азъ като че ли не бивахъ вече въ сила да се откъсна отъ нея; азъ изучихъ всеко нейно движение, всеки нейнъ жестъ, научихъ всеко едно трептене на гъстия ѝ сребристъ но до нейдѣ си задъшешъ гласъ и чудно нѣщо!—отъ венчкитѣ си наблюдения азъ изнасѣхъ наедно съ боязливото и сладко впечатление, нѣкакво си още необянено любовнотество. Сѣкашъ че ли азъ търсѣхъ разрѣшение на нѣкаква си тайна...

Най мѣнителенъ за мене бѣ приемѣхътъ въ присѣтствието на М-ме М*. Тоя приемѣхъ и комическитѣ преследвания, споредъ моето мнѣние, даже ме унижаваха. И когито се случваше да екине наоколо ми смѣхъ въ който даже М-ме М* взимаше по нѣкоги неволно участие, тогива азъ въ отчаяние, нестрѣгвахъ се отъ свойтѣ си тирани и избѣгвахъ горѣ, гдѣто и се потавахъ презъ останалата частъ на деня безъ да смѣя да си покажа очитѣ азъ салона. Впрочемъ, азъ самъ още не разбирахъ нито срамотѣтъ си, нито вълненнието; цѣлия процесъ се извършваше въ мене безсѣзнателно. Съ М-ме М* азъ не бѣхъ още размѣнилъ нито двѣ думи, та разбира се и не бихъ се рѣшилъ. Но ето, една вечеръ, слѣдъ единъ нестерпимъ за мене день, азъ бѣхъ останалъ назадъ отъ другитѣ въ расходката и се връщахъ дома презъ градината. Върхъ пейка, въ една осамотена аллея азъ съзрѣхъ М-ме М*. Тя сѣдѣше сама-самничка, като че ли парочно бѣ избрала това осамотено мѣсто, съсклодена глава къмъ гърдитѣ и машинално мачкане въ рѣдѣ си кърпа. Тя толкова бѣ

замиселана щото даже не чу какъ се доближихъ до нея.

Щомъ ме съзрѣ ти бърже се дигна отъ пейката, обърна се на една страна и азъ видѣхъ, какъ ти бърже отри очитѣ си съ кърпата. Ти плака. Като отри очи си ти ми се усмихна и тръгна ведно съ мене къдѣ къщи. Не помни какво говорихме съ нея; но тя постоянно ме премахваше подъ различни предлози: ту молѣше да ѝ откъсна нѣкое цвѣте, ту да видя кой минава изъ съседната аллея. И когато азъ се махвахъ отъ нея, тя веднага отново доближаваше кърпата до очитѣ си, и отриваше непослушнитѣ съззи, що никакъ не искаха да я нацуетятъ, постоянно отново се набираха въ сърдцето ѝ и се изливаха отъ очитѣ. Азъ разбирахъ че трѣбва много да ѝ дотѣгвамъ, щомъ ме премахва толкова често, та и тя самата вече виждаше, че азъ всичко съмъ забѣлѣзаль, но само че не бѣ въ сила да се сдържи и това още повече ме караше да я съжалявамъ. Азъ се ядосвахъ на себе си, въ това време, почти дохаждахъ до отчаяние, проклинахъ се за неохватността и неразбраницината си, и все пакъ не знаехъ като какъ по добръ да се премахна, безъ да искамъ, че съмъ забѣлѣзаль скръбта ѝ. Азъ вървѣхъ наредъ съ нея скръбно очуденъ, даже оплашенъ, съвършено зачаянъ и безъ да намѣря нито думица за да поддържа разговора ни.

Тая срѣща толкова бѣ ме смаяла, щото азъ цѣла вѣчеръ съ жедно любопитство слѣдихъ m-me M* и не махвахъ погледа си отъ нея. Но случи се така, щото тя два пѣти ме улови посредъ монѣ наблюдения, и кога ме забѣлѣза вторий пѣтъ, тя се усмихна. То бѣ единичката ѝ усмивка презъ нея вечеръ. Скръбта не се махваше още отъ нейното лице, което бѣ сега много приблѣдѣло. Презъ всичкото време, тя приказваше съ една старичка жена, зла и неразбрана баба, която никои не обичаше зарадъ нейното шинонство и клюкарство, но отъ която всички се бояха, а поради това, бѣха принудени всекакъ да ѝ пригуждатъ—щѣтъ не щѣтъ.

Около десетъ часа, дойде мъжътъ на m-me M*. До тогива азъ я слѣдѣхъ, бѣзъ да махамъ погледа си отъ скръбното ѝ лице; но сега, при неочакваното влизанне на мъжътъ ѝ, азъ видѣхъ какъ тя цѣла трепна,

и лицето ѝ, и така вече приблѣднѣло, стана бѣло като прѣстъ. Това толкова се хвърлѣше въ очи, щото и други забѣлѣзваха; и азъ почухъ на страна да се говори, че на горката m-me M* не ѝ било до тамъ добръ, приказваха, че мъжътъ ѝ билъ ревнивецъ, като арапинъ; не отъ любовь, но отъ самолюбие. Преди всичко това бѣ европеецъ, човѣкъ съвремененъ, съ примѣри на нови идеи, и който се гордѣше съ тия идеи. По външностъ тѣй бѣ съ черна коса, високъ и особено тѣгичекъ човѣкъ, съ европейски бакенбарди, съ самодоволно червено лице, съ бѣли като сахаръ зѣби и съ безукорна джентелменска обноска. Минаваше за *уменъ човѣкъ*. Така въ нѣкои слоеве наричатъ една особена порода хора огоена на чуждъ гърбъ, които съвършено нищо не иска да прави и у която отъ вѣчна лѣнностъ и празностоение, намѣсто сърдце — парче слагина. Отъ тѣхъ сжщитѣ, винаги чувашъ, че нѣмали какво да правятъ вѣлѣствие на нѣкакви си твърдѣ занлетени и враждебни обстоятелства, които изморявали „тѣхния гений“ и затова, сж били „за съжелеение“; това у тѣхъ е такава богата фраза, такава *mot d'ordre*, тѣхна парола и лозунга, фраза, която нагоенитѣ шопари навѣкъдѣ и постоянно повтарятъ и която почва най-сетнѣ да омръзва човѣку, като явно тартюфство и празна дума. Впрочемъ, нѣкои отъ тия смѣшни хора, които никакъ не могатъ да си намѣрятъ работа, която Впрочемъ никога и не сж търсели, се стремятъ именно да накаратъ венчки да мислятъ, че у тѣхъ намѣсто сърдце, има не слагина, а напротивъ, нѣщо твърдѣ дълбоко, но какво именно — това не би могълъ да каже, даже най-първия хирургъ, разбира се, отъ приличие. Тия господа прекарватъ живота си, само като насочватъ венчкитѣ си инстинкти на дебелашки смѣхъ, на най-късогледо осжждающе и безмѣрна гордостъ. Тѣй като тѣмъ нищо по-друго неостава да правятъ, освѣнъ да забѣлѣзватъ и изучаватъ чуждитѣ грѣшници и слабости, и понеже у тѣхъ има толкова добри чувства, колкото ги има отредени за една страда, то тѣмъ и не е мъчно при такива предпазители средства да прекаратъ живота си доста почтено. Съ това тѣ извънредно се гордѣятъ. Тѣ на-

примѣръ, сѣ почти увѣрени, че цѣлъ свѣтъ имъ дължи; че той у тѣхъ е като една страда, която тѣ пазятъ на всечки случаи, че всечки освенъ тѣхъ сѣ глуши; че всекий прилича на портакалъ или на еюгеръ, който тѣ веднага ще изцѣдятъ, щомъ имъ потрѣбва сокътъ, че тѣ на всечко сѣ господари и че цѣлия тоя похваленъ редъ на нѣщата, процѣта именно оттуи, че тѣ сѣ такива умни и характерни хора. Въ безмѣрната си гордостъ, тѣ не допушатъ въ себе си недостатѣци. Тѣ приличатъ на оня редъ жизненни шарлатани, вродени тартюфи и фалстафи, които до толкова сѣ се ошарлатанили щото най-наестнѣ сами сѣ се увѣрили, че така именно и трѣбва да бѣде, т. е. да живѣятъ тѣ и да шарлатаниструватъ; тѣ толкова често сѣ увѣривали всечки, че тѣ сѣ честни хора щото най-естнѣ сами сѣ се увѣрили, че сѣ дѣйствително честни хора, и че тѣхното шарлатанство е именно честна работа. За съвѣстенъ, вътрешенъ срамъ за благородна оцѣнка, тѣхъ никоги не ги бива; за нѣкои нѣща тѣ сѣ твърдѣ дебелооки. На прѣвъ планъ у тѣхъ е винаги и въ всечко тѣхната златна личностъ, тѣхния Молохъ и Ваалъ, тѣхното великолѣпно азъ! Цѣлата природа, цѣлия свѣтъ за тѣхъ не е нищо, освенъ едно голѣмо огледало, което е създадено именно щото това имъ божество непрестанно да се гледа въ него и освенъ себе си никого и нищо да не съзира; споредъ това и не е чудно, че всечко на свѣта той вижда въ такъвъ безобразенъ видъ. За всечко такъвъ човекъ има приготвена фраза и — което е прочее върхъ на ловкостта отъ тѣхна страна — най-модна фраза. Даже тѣ сѣ именно, които помагатъ на тая мода като преповтарятъ голословно на всекадѣ мисълта, успѣхътъ на която тѣ сѣ посѣтили. Именно тѣ претендиратъ такова осѣщанне да подупиватъ такава-то модна фраза и по-рано отъ другитѣ да я усвояватъ, така щото, ужъ, отъ тѣхъ именно е изгѣзла тя. Особенно тѣ си иматъ готовичка фраза за неказване предълюбата си симпатии къмъ челоуѣчеството, за опредѣление, като коя е най-правилна и оправдана отъ разума филантропия, и най-наестнѣ за безпрекъснатото корение на романтизма т. е. най-често всечко прекрасно и ветинско, всечки единъ атомъ отъ което е по-скажъ отъ цѣлата имъ раз-

лигавен. порода. Но много погрѣшно тѣ не ще опредѣлять истината, въ нейната преходна, неготова форма тѣ отблъсватъ всичко, което още не е дозрѣло, не се е основило, а само киши. Охолния човѣкъ цѣля си животъ прекарва въ село, на всичко готово, самъ нищо не направилъ, безъ да знае до колко мъчно се върши всѣка работа, а затова горко му ако нѣкой закачи нѣкакъ грубо затлажестѣлитѣ му чувства: това той никога не ще извини, винаги ще помни и ще си отмъсти съ наслаждение. Като слѣдствие на всичко ще излѣзе, че моя герой не е нищо по-друго, освѣнъ единъ изпълненъ до невъзможностъ падуть човалъ, пълненъ съ поучения, модни фрази и надписи отъ всѣкакъвъ видъ и родъ.

Но впрочемъ М-г М. имаше си особености и бѣ човѣкъ доста отличителенъ; той бѣ остроуменъ, приказливъ и добръ знаеше да разказва и въ салонитѣ винаги наоколо му се набираха хора. Нся вечеръ той особено сполучи да произведе впечатление. Той завладѣ разговора; върване му—бѣ много веселъ, радваше се на нѣщо си и все пакъ сполучи да накара всичкитѣ да знаятъ него. Но и-ше М* всичкото врѣме бѣ сѣкашъ болна: лицето ѝ бѣ тѣлкова скърбно, щото ми се чинѣше че ей сега ще да затрѣперятъ на дългитѣ ѝ клѣпачи отдѣвешнитѣ съзи. Всички това както, казахъ ме смая и крайно ме очуди. Азъ излѣзохъ съ чувство на нѣкакво си необяснимо любопитство и цѣлата нощ сънувахъ М* когато до тогива азъ много нарѣдко съмъ виждалъ безобразни сънища.

На другий день, рано сутринята ме повикаха за репетиция на живитѣ картини въ конто и азъ имахъ рола. Живитѣ картини, театра и сѣтнѣ бала, всичко за една вечеръ, бѣха назначени за подиръ петъ дни, по случай на рождението на по малката дъщеря на домакинтѣ. На тоя празникъ, почти импровизиранъ имаше поканени отъ Москва и околнитѣ дачи още до стотина души гости, така щото имаше голѣмо тичание, грижи и шумъ. Репетициитѣ, или по-право, преглежданieto на костюмитѣ бѣха назначени не о време, рано сутренята, защото режисора ни, известния художникъ Р*, приятель и гостенинъ на домакинтѣ, който отъ приятел-

ство бѣ се съгласилъ да вземе отгорѣ си съчинението и парфюмието на картинитѣ, а въ същото време и да ни научи, сега бързаше за въ грѣда за да купи иѣща по бутаферека частъ и за последни приготовления къмъ празникътъ, така щото иѣмаше време за губение. Азъ участвувахъ въ една отъ картинитѣ наедно съ m-me M*. Картината представляваше една сцена отъ средне-вѣковния животъ и се наричаше; „Госпожата на замъкътъ и нейния пажъ“.

Азъ осѣтихъ необяснимо смущение като се срѣцнахъ съ m-me M* на репетицията. Менѣ ми се чинѣше че тя ей сега ще да прочете по очитѣ ми венчикитѣ мои мисли, съмнѣния, осѣщания, предположения, които бѣха се породили отъ вчера въ глава ми. Осѣтихъ това менѣ все ми се чинѣше че съмъ виновенъ предъ нея, като съмъ видѣлъ съазитѣ ѣ, и попречихъ на скръбта ѣ, така щото тя безъ друго ще ме гледа накриво като на неприятенъ свидѣтель и досадителенъ участникъ на нейната скръбъ. Но слава Богу, работата мина безъ голѣми грижи; менѣ просто не ме забѣляваха. Повидимому не я интересувахъ нито азъ, нито репетицията; тя бѣ празеѣнина, тѣжовна и мрачно замислена; явно бѣ че я мъчеше иѣкаква си голѣма грижа. Като свършихъ съ пролята си азъ побързахъ да се преоблека и слѣдъ десетина минути излѣзохъ презъ терасата въ градината. Почти същевременно отъ други врати излѣзе и m-me M* и тъкмо насрѣщъ ни се зададе самодоволния ѣ съпругъ, който се връщаше отъ градината, слѣдъ като бѣ завелъ тамъ цѣлъ купъ жени и слѣдъ като бѣ ги предалъ на единъ отъ cavalier servant. Срѣщата на мъжътъ и жената види се бѣ неочаквана. M-me M* неизвѣстно защо ненадѣйно се смути и като че ли досада се мърна въ нетърпеливото ѣ движение. Съпругътъ, който безгрижно свирѣше кой знае каква ария, и по пътя току оправѣше бакенбардитѣ си сега при срѣщата съ жена си, се начумери и я изгледа,—сѣкашъ още сега е предъ очи ми,—свършено съ инквизиторски погледъ.

— Въ градината ли отивате! попита той като видѣ умбрелата и книгата въ рѣцѣтъ на жена си.

— Не, въ корията, отговори тя малко почервена.

— Самичка?

— Съ него... издума м-ме М* и посочи мене. Азъ се расхождамъ сама рано, притури ти съ единъ неравенъ, непредѣленъ гласъ, също така когато лъжатъ за пръвъ пътъ въ живота си.

— Хм... пъкъ азъ току що оставихъ тамъ цѣла компания, тамъ венчки се събрали до цвѣтния кошкѣ за да неспроводятъ Н-и. Той заминава, знаете не ли?... Нѣкое нещастие му се случило тамъ въ (Одесса... Братовчетката ви (той говорѣше за блондинката) хемъ се смѣе, хемъ едвамъ не плаче, всичко заеднѣжъ — не може чловѣкъ да я разбере. Ти, впрочемъ, ми каза че сте били за нѣщо сърдити на Н-ски и затова не сте отишли да го неспроводите. Не ще и дума че нѣкоя празна работа!

— Ти се шегува, отговори м-ме М* като слизаше по стѣлбата долу отъ терассата.

— Та това ли е всѣкидневния ви cavalier servant? притури м-г М*... като посви устнитѣ си и ме огледа съ лорнета си.

— Пакъ съмъ! извикахъ азъ, разидосанъ отъ приемѣхътъ му и като се немѣхъ направо въ очитѣ му, заеднѣжъ прескочихъ тритѣ стѣнала на терассата...

— Добъръ ви нѣтъ, измѣнка м-г М* и продължи нѣтъ си.

Не ще и дума, че азъ веднага се доближихъ до м-ме М* щомъ тя ме посочи на мъжа си и я гледахъ така, както че отъ цѣлъ мѣсець съмъ излизалъ съ нея сутринъ на расходка. Но азъ никакъ не можахъ да разбера, защо тя така се бѣ смутила и засрамила и какво е имала на ума си когато се рѣши да прибѣгне къмъ малката си лѣяка? Защо тя просто не каза, че върви сама? Сега азъ незнаяхъ какъ да я гледамъ; но очуденъ азъ въ същото време, по най-наивенъ начинъ почнахъ крадинката да поглеждамъ въ нейното лице; но също както и преди единъ часъ, на ренетицията, тя не забѣляваше нито погледитѣ ми, нито моитѣ нѣми въпроси. Все същото мѣчително безпокойствие, но още по явно, още по дълбоко отколкото преди, се изказваше въ нейното лице, въanenieto и нейния вървежъ. Тя напѣкадѣ

бързаше и все по-вече и по-вече ускоряваше стъпките си, и съвбезпокойство поглеждаше все́ка една аллея все́ка празничка между храсталака, като се озърташе назадъ къмъ градината. И азъ същщо очаквахъ нѣщо. Ненадѣйно отзадъ ни се зачу конски вервежъ. Това бѣ цѣла кавалкада отъ ѣздачи и ѣздачки, що испращаха ехния Н-й, който така ненадѣйно напуцаше нашето общество.

Намежду женитѣ бѣ и моята блондинка за която разправѣше т-г М* като говорѣше за нейнитѣ съззи. Но споредъ обичая си, тя се смѣеше като нѣкое дѣте и весело скачеше на враниия си конь. Като ни доближи Н-й ене шанката си, но не се спрѣ и не каза на т-ме М* нищо дума. Скоро цѣлата шайка се скри отъ погледа ни. Азъ зърнахъ т-ме М* и едвамъ не извикахъ отъ очудване; тя стоеше като прѣстѣ бѣла и едри съззи тѣчаха изъ очитѣ ѝ. Случайно, погледитѣ ни се срѣгнаха; т-ме М* се исчерви и за малко се обърна на страна и безпокойство и ядъ се показа на лице ѝ. Азъ бѣхъ излишенъ, по-вече отколкото вчера, но къдѣ да се дѣна?

Ненадѣйно т-ме М* като че ли се досѣти, разгърна книгата, що бѣ въ рѣка ѝ, и зачервена като се пазѣше да ме погледне, каза като че ли току що бѣ се досѣтила.

— Ахъ това е втората частъ—сбъркала съмъ, моля иди ми донеси първата.

Какъ да не разумѣя! Ролита ми бѣ свършена и не можеше чловѣкъ по сполучливо да ме премахне.

Азъ се заутекохъ за книгата ѝ и не се върнахъ вече. Първата частъ преспокойно си лежѣ на масата нея сутринь...

Но азъ ходихъ като замаянъ; сърдцето ми туптѣше като че ли отъ неприкъснатъ страхъ. Съ сичкитѣ си сили се мъчихъ азъ да не се срѣгна съ т-ме М*. Затуй нѣкъ съ нѣкакво диванско любопитство азъ гледахъ самодоволната личностъ на т-г М*, като че той трѣбваше сега да има безъ друго нѣщо си особено. Рѣшително не разбирамъ, какво имаше въ туй ми смѣшно любопитство; само помня, че азъ бѣхъ необяснимо смѣнъ отъ венчико, което бѣ ми се паднало да види нея

сутринъ. Но деньтъ за мене току се започваше и бѣ пъленъ за мене съ събития.

Тоя пѣтъ обѣдвахме твърдѣ рано. За вечерята бѣ назначена една обща увеселителна расходка до едно съседно село, на тамкашенъ сборъ и затова бѣ необходимо време за да се приготвимъ. Азъ вече отъ три дни мечтаехъ за тоя расходка като очаквахъ сума веселби. За да испиятъ кафето, всички бѣха се събрали на терасата. Азъ предпазливо се промѣкнахъ между хората и се скрихъ задъ третия редъ на креслата. Вѣднѣе ме едно любопитство и същевременно менъ никъкъ не ми се искаше да се срѣща съ m-me M*. Но на случая бѣ угодно да ме тури недалечъ отъ моята говителка-блондинка. Тоя пѣтъ съ нея се извърши чудо: тя бѣ двойно-расхубавяла. Не зная какъ и отъ що става това, но съ женитѣ такива чудеса случватъ често. Помежду ни бѣ, по това, време единъ новъ гостенинъ, високъ блѣденъ младежъ, отбѣлѣзанъ поклонникъ на нашата блондинка, току-що дошелъ отъ Москва, сѣкашъ че и рочно, за да замѣсти заминалия Н-ки за когото приказвахъ че билъ отчаянно влюбенъ въ нашата хубавица. Що се отнася до новодошлия, то той вече отдавна бѣ съ нея въ сѣщо такива отношения както Бенедиктъ къмъ Беатриче въ шекспировското: „много шумъ за нищо“. На кѣсо: на нашата хубавица него дѣни необикновено ѝ вървѣше. Нейнитѣ шегѣ и говора ѝ бѣха тѣй грациозни, тѣй довѣрчиво наивни, тѣй простително непредпазливи; тя съ такава грациозна самопадѣяиность бѣ увѣрена въ всеобщото въсьхищение, щото наистина презъ цѣлото време особенно се прекланѣха предъ нея. Наоколо ѝ не се раснаѣваше тѣлната отъ очудени, лапнати въ нея слушатели, и никога тя не е бивала до токова очарователна. Веѣка нейна дума съблизняваше и омайваше, уловяваше се, предаваше се отъ уста въ уста и нито една нейна шегѣ не отиваше на вѣтъра. Отъ нея сѣкашъ никой и не е очаквалъ толкова вкусъ, блѣсъкъ и умъ. Венчкитѣ ѝ по-добри качества сѣ били всѣки день погребени въ най-своевоили капризи, въ най-упорита дѣтщинщина, която едвамъ не достигаше до карагозчийство: нарѣдко пѣкой ги е забѣлѣзвалъ, та ако и да ги е забѣлѣзвалъ, то не имъ вър-

ваше така щото сега необикновенния ѝ успѣхъ бѣ посрѣщанъ съ всеобщо, страстно удивление.

Впрочемъ, на тоя успѣхъ помагаше едно особено, доста деликатно обстоятелство, като се вземе прѣдъ видъ ролята, която играеше въ това време мъжътъ на m-me M*. Пакостницата бѣ се рѣшила — и трѣбва да се каже почти за всеобщо удоволствие, или поне за удоволствието на всичката младежъ — упорито да го напада, вѣдѣствие на много причини, види се, твърдѣ важни въ нейнитѣ очи. Тя бѣ заловила съ него цѣла стрѣлаба отъ остроти, подигравки и сарказми най неограничени, най лукави, огладени отъ венчки страсти, такива които тъкмо умѣрватъ цѣлата, но о които никакъ не може да се залови чловѣкъ за отблъсване, и които само измъчватъ въ безплодни усилия жертвата си и я докарватъ до побѣсенѣване и до най-смѣшно отчаяние.

Не знай навѣрно, но струва ми се, че венчко това бѣ приготвено отрано, а не току тѣй започнато. Още въ време на обѣдъ бѣ се започналъ тоя отчаянъ двубой. Казвамъ „отчаянъ“, защото m-r M* не скоро сложи орѣжиято си. Той трѣбваше да събере венчкото си приеждствие на духътъ, венчкото си остроумие, всичката си необикновена находчивостъ, за да не бѣде съвършено побѣденъ и покритъ съ необоримо безславие. Венчкото това ставаше вередъ непрекъснатъ и педѣтържимъ смѣхъ на всичкитѣ свидѣтели и участници въ боя. Но за него тоя день не мѣзаше на вчерашния. Забѣлѣза се, че m-me M* нѣколко пѣти се опита да спре непредпазливия си другаръ, който съвършено желаше да окичи ревнивния мъжъ въ най-карагѣозныйски и смѣшенъ костюмъ, и както се виждаше, въ костюма на „Синята Брада“, като се вземе прѣдъ видъ всичко що се запази въ паметъта ми и най-наситиѣ оная роля, която ми се падна да играя въ туй обмѣкване.

Това стана ненадейно, по най-смѣшенъ начинъ. Съвсемъ неочаквано и като че нарочно нея минута азъ застанахъ на лице, безъ да подозирамъ нѣщо лошо, и даже бѣхъ забравилъ неотколѣвнитѣ си предпазвания. Ненадѣйно ме испречиха на прѣвъ планъ, като неприми-

римъ врагъ и естественъ съперникъ на m-г М*, като чловѣкъ отчаянно, до послѣдна степенъ влюбенъ въ жена му, въ което сѣщевременно моята тиранка се закълна и даде дума, че у нея има доказателства и че не отколя, още днесъ тя видѣла въ корнята....

Но тя не свари да довърши: азъ и присѣкохъ въ най-отчаянната за мене минута. Тая минута бѣ така безбожно преемѣтната, така измѣнически подготвена за къмъ края, за карагѣозчийскій свършекъ, и тъй смѣшно нарѣдена, щото цѣлъ екотъ отъ нездържимъ, всеобщъ смѣхъ посрѣщна тая послѣдна шегъ. И макаръ, че още тогива азъ осѣтихъ, че не на моя страна падане най-лошата роля — обаче бѣхъ до толкова смутенъ, ядосанъ и омамненъ, щото, нещълненъ съ съззи, тъга и отчаяние, запххтияхъ отъ срамъ, азъ минахъ двата реда на креслата, изсочихъ напредъ и като се обърнахъ къмъ моята мѣхителка, извикахъ съ растреперанъ отъ съззи и негодувание гласъ:

— Не ви е срамъ... високо... предъ всички... да казвате такава... лоша... лажжа?! ... Като пѣкоя малка ... предъ всички мъже ... Какво ще си помислятъ? .. Вий такава голѣма ... женена!

Но азъ не довършихъ — раздаде се страшно рѣжко-пѣскаание. Моята постѣпка произведе истинеский *furor*. Навиния ми жестъ, монѣ съззи, а най-главно туй, че азъ, като че ли бѣхъ излѣзалъ да защитя m-гМ*, всичко това възбуди такъвъ адеки смѣхъ, щото даже и сега при едно спомнене, страшно ме досмѣшава.... Азъ събркахъ концитѣ, почти полудѣхъ отъ ужасъ, и зачервенъ похлунихъ очитѣ си съ рѣцѣ, спуснахъ се къмъ вратитѣ, блѣснахъ таблата, що носѣше слугата, и влѣзохъ горѣ въ стаята си. Извадихъ отъ вратитѣ ключитѣ, който стърчене отвѣнъ и се заключихъ отвѣтрѣ. И добръ съмъ направилъ, тъй като ме спогонилъ цѣла тѣлна. Не се мина и една минута, и цѣлата шайка отъ най-хубавицитѣ, натисена вратитѣ на стаята. Азъ чувахъ звѣлиливия смѣхъ, непрекъснатъ говоръ: тѣ всички приказваха наеднѣжъ, като лѣстовички. Тѣ всички, всички до една, ме молѣха, умоливаха да отвори поне за една минута ; къланѣха се, че не ще

ми направятъ нѣкое зло, а само ще ме цѣлуватъ и цѣлуватъ... Но... имаше ли за менѣ нѣщо по укасно отъ това ново закарване? Азъ само се червѣхъ отъ срамъ съ зрѣвена глава въ възглавницитѣ и не отворихъ — даже не се обадохъ. Тѣ още дълго време чукаха и ме мълѣха по азъ бѣхъ безчувственъ и глухъ, както, се слагва на единадесетогодишно момче.

Ами сега? Венчко е открито, венчко обилно, венчко което азъ толкова ревниво пазихъ и криехъ... Ще ме преслѣдва вѣченъ срамъ и позоръ!.. Истина че азъ самъ не знаехъ какъ да нарѣка оповъ, за което толкова се бояхъ и което бихъ некалъ да скрия; но итали азъ все пакъ съмъ се боялъ за нѣщо си, за да не би да се отерне това *нѣщо* азъ съмъ треперилъ като листъ? Но сега, въ мъжки и безсилен тъга, азъ узнахъ че то било *смѣшно и срамно!*

Пасивно азъ осѣщахъ че такава присѣда е лъжлива и едновременно безчеловѣчна и груба, по азъ бѣхъ съвѣщенъ, унищоженъ; съзнателния процесъ като че ли се спрѣ, се заплѣте у мене; азъ не можахъ нищо да противостоя на тая присѣда, нищо добръ да я обмисля: азъ бѣхъ зашемаденъ; осѣщахъ само че сърдцето ми е безчеловѣчно, безсрамно наранено и проливало безсилни сълзи. Бѣхъ ядосанъ; вътрѣ ми кипѣше негодувание и умраза, която до тогава никого не самъ осѣщала защото само за прѣвъ път въ живота си азъ осѣтихъ сериозно нещастие и венчко това наистина бѣ така, безъ никакви преувеличения. Въ мене, дѣтето, бѣ дебелашка качено първото, още неопитно, още неопредѣлено чувство, толкова рано бѣ дакаченъ и потъпканъ първия благоухания дѣствененъ срамъ и опозорено първото и може би, твърдъ сериозно, естетическо възпитание. Разбира се, подигравачитѣ ми не сж знаели много нѣща и не сж ги догаждали въ моитѣ мъчения. Тукъ влизаше наполовина още едно необяснимо обетоятелство, което самъ азъ не можахъ да разбера и нѣкакъ си се бояхъ да го расчепкамъ. Въ мъжки и отчаяние дѣяхахъ азъ пострѣпъно огнѣ си върху дѣглото, и ту огънь, ту тръпки побивахъ моето тѣло. Мъчеха ме два въпроса: като какво е видѣла и какво е могла да види негодницата блон-

динка днесъ въ корията между мене и m-me M*? И най-насетнѣ второто питанне: какъ, съ какви очи, ще да мога сега да погледна азъ въ очитѣ на m-me M* и да не умра още ней минута, на мѣстото си отъ срамъ и отчаяние.

Необикновенния шумъ на двора ме искара отъ оно-ва полусъзнателно състояние, въ което азъ се намирахъ. Азъ се дигнахъ и отидохъ къмъ прозореца. Цѣлия дворъ бѣ препълненъ съ файтони съ коне и шетливи слуги. Като че всички заминаваха. Нѣколкома ѣздачи бѣха вече на коньстѣ си; другитѣ гости се смѣстваха по файтонитѣ... Тукъ дойде ми наумъ расходката, и ето постепенно почна да ме улавя безпокойствие; азъ почнахъ да се вирамъ по внимателно, като търсѣхъ клепера си, но клепера ми го нѣмаше; види се бѣха ме забравили. Азъ не се стърпѣхъ и се спуснахъ бърже долу, безъ да мисля и за неприятнитѣ срѣщи и за неотколѣвния си позоръ...

Грозна новина ме очакваше. За менъ тоя пътъ нѣмаше нито конь, нито мѣсто въ файтонитѣ; всичко бѣ заловено, завзето и азъ бѣхъ принуденъ да отетѣпя на другитѣ.

Замаянъ отъ новото нещастие, заставахъ азъ на стълбитѣ и тъжковно гледахъ на дългата върволица отъ файтони и кабриолети, въ които нѣмаше нито мѣстище за мене, и на напиченитѣ ѣздачки, подъ които нетърпеливитѣ коне ровѣха прѣстѣта съ копитата си. Единъ отъ ѣздачитѣ, кой знае защо, се позабави. Чакаха само него за да тръгнатъ. До стълбитѣ стоеше коньтъ му, кайто ровѣше съ копитата си и постоянно трепване и се издигане на заднитѣ си крака. Двама слуги го държаха за юздитѣ, и всички преднизливо стояха на страна отъ него.

Наистина, бѣ се случило умразното обстоятелство, споредъ което не можахъ да отида и азъ, освѣнъ това бѣха дошли още нови гости и бѣха завзели всичкитѣ мѣста и коне, отъ които бѣха се разболѣли двама, между които бѣ и мой клеперъ. Но не само азъ страдахъ отъ това обстоятелство: изаѣзе, че и на новия гостенинъ, оня блѣдноликий младежъ, за когото вече спомене-

нахъ, сѣщо нѣмаше конь. За да избѣгне неприятностьта, домакинтъ бѣ принуденъ да прибѣгне къмъ крайностъ; да препоръче своя бѣсенъ, необученъ жребецъ, като притури за очистване на съвѣстѣта си, че не е възможно да го ѣзди чловѣкъ, и че той отдавна билъ отреденъ за проданъ, стига само да има кой да го купи. Но предупредения гостенинъ обяви, че той добръ знае да ѣзди, та и въ всѣкой случай той е готвъ да сѣдне на каквото и да било само и той да отиде. Тогива домакинтъ млъкна, но сега ми се стори, че една двусмисленна и лукава усмивка играеше на устнитѣ му. Той очакваше ѣздача, що бѣ се похвалилъ съ искусството си, самси още не се качваше на коня си, и съ нетърпение потриваше рѣцѣ си, като постоянно поглежкъмъ вратитѣ. Дайке нѣщо подобно, се предаде и на двамата слуги, които държаха кони, и които едвамъ дишеха отъ гордостъ, застанали предъ толкова свѣтъ, до единъ таквъ конь, който всѣка минута можеше да убие чловѣка за нищо и никакво. Най-насѣтне и самия конь като че ли бѣ се надумалъ съ господаря си и държашитѣ го: той се държеше гордо, високомѣрно, като че ли осѣщаше че го гледатъ нѣколко любопитни погледи и като че ли се гордѣеше предъ всички съ своята лоша слава, сѣщо като нѣкое лудо момче що се гордѣе съ своитѣ пакости. Той като че ли извикваше дързастния що бѣ се рѣшилъ да посѣгне върху независимостѣта му.

Дързостния чловѣкъ най-сетнѣ се яви. Смутенъ че е накаралъ да го чакатъ, като тургане рѣкавицитѣ си, той вървѣше напредъ безъ да издигне погледа си, слѣзе отъ сълбитѣ и се осѣти само тогива, когитѣ постря рѣка си за да поеме хълката върхъ нетърпеливия конь, но ненадѣйно се смая отъ бѣсеното му издигане на заднитѣ крака и отъ предупредителния викъ на цѣлата оплашена публика. Младежа се отдрѣпна назадъ и съ недоумѣние погледна на дивия конь, който цѣлъ трѣпереше като листъ, хъркаше отъ злоба, диво се озъртане съ налѣнитѣ си съ крѣвъ очи, и постоянно се издигаше на заднитѣ си крака, като че ли съ намѣрение да се спусне въ въздуха и да повлече подирѣ си ѣ двамата си водачи. Около една минута стоеше

той съвършено смаянъ, есѣтъ поисчервенъ отъ малко смущение, издигна очитѣ си, озърна се наоколо и погледна на непоиланешитѣ госпожи.

— Коня е много добъръ! издума той като че ли на себе си: — и както се вижда, трѣбва да е много приятно да го ѣзди чловѣкъ, но... но, знаете ли що? Азъ не ще отида, хвърли той като се обърна къмъ домакиня съ своята широка, добродушна усмивка, която толкова приличаше на доброто му и умно лице.

— И все пакъ азъ ви смѣтамъ за превъсходенъ ѣздачъ — заклѣвамъ ви се, отговори зарадвания владѣтелъ на недостойния конъ, като стискаше горѣщо, даже съ благодарностъ ржката на гостенина си: — именно защото още отъ пръвъ погледъ познахте съ какъвъ звѣръ имате работа, притури той съ достоинство. — Вѣрвате ли че азъ който двадесетъ и три години съмъ служилъ като хусаръ, съмъ ималъ вече три пѣти наслаждението да бѣдѣ пострѣнъ на земята по негово желание, то естѣ именно толкова пѣти, колкото пѣти съмъ възсѣдалъ тоя дембелинъ. Танкреде, братко, не сж за тебе тия хора; види се ѣздача ти е нѣкой Крали Марко. Хайде закарайте го! Стига е плашилъ хората. Напразно само го искарахме, завърши той като потриване самодоволно ржцѣтъ си.

Трѣбва да знаемъ, че Танкредъ не му донаеѣше никаква полза, само напраздно ѣдѣше хлѣба; освѣнъ това стария хусаръ бѣ изгубилъ, споредъ него, едновременно сѣ ремонтерска слава, като заплати баснословна цѣна за негодния дембелинъ, който печелѣше само съ красотата си... Но сега той бѣ въ въсхищение, че неговия Танкредъ бѣ запазилъ достоинството си, бѣ сплашилъ още единъ ѣздачъ и съ това си спечели още нови, лудешки лаври.

— Какъ, нима не ще отидете? извика блондинката, която непременно искаше щото нейния cavalier servant да е при нея тоя нѣтъ: — нима ви е страхъ?

— Но вѣрвайте Бога, че е така, отговори младия чловѣкъ.

— И вий го казвате това сериозно?

— Чуйте, мигаръ некате да си счули врата?

— Тогива сѣднѣте по скоро на моя конь; не се бойте, той е много кротъкъ. Не ще се забавимъ, много, веднага ще мѣнятъ сѣдлото! Пъкъ азъ ще се опитамъ да се кача на вашия; не е възможно щото Танкредъ да е винаги толкова неучтивъ.

Казано-сторено! Пакостницата скокна отъ сѣдлото си и послѣднитъ думи произнесе като се доближи до насъ.

— Много злѣ познавате вий Танкреда, ако мислите че той ще позволи да го осѣднятъ съ вашето негодно сѣдло! Та и азъ не ще позволя да си счупите врата, Нанетина щеше да бѣде много жално! издума домакинитъ ни като преувеличаване, въ тая минута на вътрѣшното си самодоволство, споредъ обикновението си и така вече преувеличената и неестественна патъртеностъ и грубость на своята рѣчь, което споредъ негово мнѣние, го е препорѣчвало като добъръ челякъ, старъ службашъ и особено трѣбвало би да се харесва на господа. Това бѣ една отъ неговитъ фантазии, неговъ любимъ и на всички насъ познатъ обичай.

— Ами ти цирлю, не ще ли се опиташъ? Нали искаше толкова и ти да отидешъ, продума дързостната ѣздачка, като ме забѣлѣза и за да ме подпокороса, посочи на Танкреда — въ същностъ само за да не се върне току тѣй, единъжъ слѣзла отъ конь и да не ме остави на мира, щомъ съмъ се сбъркалъ и съмъ се показалъ предъ очитъ ѝ.

— Ти навѣрно не си като... Хичъ иска ли принаека, извѣстенъ херой—нима ще се опозоришъ ти да се оплакивашъ? особено ако ви гафдатъ прекрасни пажо, киритури ти като зърна m-me M*, файтона на която бѣ най близо до стѣлбата.

Умраза и чувство ва отмъщение обзърна моето сърце, когато прекрасната амазонка бѣ се оплѣтила къмъ насъ за да се качи на Танкреда... Но не могъ да кажа, като какво осѣтихъ азъ при тая - неочаквана шокана на пакостницата. Сѣкашъ свѣтъ ми се замая, когато уловихъ погледа ѝ къмъ m-me M*. Веднага въ ума ми се роди една мисль... Да, впрочемъ, това бѣ само едно мигновение, даке по малко: като барутена

искра, или вече чашата бѣ се препълнила и азъ сега веднага се възмутихъ съ всичката си душа, но до толкопа, щото ненадѣйно ми се понесе да смажа заеднѣжъ всичкитѣ си врагове, и да имъ отвърна за всичко и предъ всички да покажа що съмъ за челякъ; или най насѣтнѣ, нѣкой по чудо ме е запозналъ нея минута съ среднята история, отъ която до тогива и хаберъ си нѣмахъ и въ зашемадената ми глава завъртѣха се турнири, паладини, херои, прекрани госпожи, звукове на копия, виковете и рѣкоплекания на тѣлната и измежду всички тия виковете, единъ боязливъ викъ на уплашено сърдце, който омайва сърдцето по вече отъ побѣдата и славата — право не могъ да кажа дали всичката тая глупостъ се извърши въ глава ми или по право, това е било предчувствие на тая още бѣдѣща и неизбѣжна глупостъ, но само азъ осѣтихъ, че моя частъ удари. Сърдцето ми трѣпна, подскочи и непомни вече, какъ азъ съ единъ скокъ се озовахъ до Танкреда.

— Пъкъ вий мислите че ще се оплаща? извикахъ азъ високомѣрно. Глава ми се замая отъ гнѣвъ, азъ бѣхъ се запъхтиялъ отъ вълнение и се исчервихъ толкова силно щото сълзи опариха странитѣ ми.

— Хайде да видимъ. И като уловихъ Танкреда за хълката азъ вдѣнахъ крака си въ стрѣмето преди да сварятъ да се помръднатъ за да ме спрѣтъ; но въ тая минута Танкредъ се издигна високо на заднитѣ си крака, замота съ глава си, съ единъ скокъ се истъргна отъ рѣцѣтъ на смаянитѣ слуги и се спусна като вихрь-само всички извикаха.

Богъ знае вече, като какъ азъ сполучихъ да вдѣна другия си кракъ; също не мога и да си обясня като какъ не съмъ истървалъ гемоветѣ. Танкредъ ме понесе задъ пармаклѣченитѣ врати, ненадѣйно възви надѣсно и полѣтъ покрай пармаклѣцитѣ на сполуки, безъ да гледа нѣтъ. Само нея минута азъ чухъ отдирѣ си викътъ на петдесетъ гласа и той викъ се отзова въ примрѣлото ми сърдце съ таково чувство на доволство и гордостъ, щото никоги не ще забравя тая безумна минута на моето дѣтинство. Всичката ми кръвъ нахлу въ главата ми, зашемади ме и потѣпка страхътъ. Азъ не

се осѣщахъ. Наистина, като си спомня сега, въ всичко това като че ли наистина, имаше нѣщо рицарско.

Впрочемъ, всичкото ми рицарство се захвана и се свърши за по малко отъ едно мигновение, интъкъ май щеше да си истегли рицаря. Та и тукъ незнай какъ съмъ се избавилъ. Наистина, азъ знаяхъ да ѣздя, учиха ме. Но моя клеперъ приличаше повече на овца, отколкото на конь. Не ще и дума, че азъ щѣхъ да хвъркна долу отъ Танкреда, ако само той имаше време да ме и стърси; но като измина до петдесетина разскрача, той ненадѣйно се оплаши отъ преголѣмия камъкъ, що лѣжеше до пѣтя и се хвърли назадъ. Той се обърна така не надѣйно, щото и сега още ми е чудно: като какъ не съмъ нехвъркналъ отъ сѣдлото като нѣкой топъ, на нѣколко раскрача и не съмъ си пукналъ главата, а пъкъ Танкредъ отъ таково ненадѣйно обръщание не си е осакатилъ краката. Той се спусна назадъ къмъ вратитѣ, като мотаеше яростно съ глава си и се хвърляше отъ една на друга страна като че замаянъ отъ ядъ постоянно поритване и съ всекий единъ скокъ се мъчеше да ме стърколи отъ гърба си, сѣкашъ че на гърба му бѣ се впиалъ съ зѣбнитѣ си и нектетѣ нѣкой тигръ. Още малко и азъ бихъ полѣтѣлъ; азъ вече надахъ; но вече нѣколкома ѣздачи се бѣха спуснали да ме спасяватъ. Двамата отъ тѣхъ пресѣкоха пѣтя къмъ полето, двама други се доближиха до краката ми, като стиснаха отъ двѣтъ страни Танкреда съ конѣтъ си и когото бѣха уловили вече за юздитѣ.

Слѣдъ нѣколко секунди ний бѣхме до сълбитѣ.

Менъ ме свѣха отъ коня, приплѣднѣлъ почти при мрѣлъ. Азъ цѣлъ треперѣхъ като нѣкой листъ: също както и Танкредъ, който бѣ застаналъ като налѣгаше съ цѣлото си тѣло назадъ, безъ да мрѣдне като че врасалъ съ копитата си въ земята, и тежко непуцаше пламенното си дихание презъ зачервенитѣ си димящи ноздри, цѣлъ растреперянъ на дребни трѣпки и като че ли поразенъ отъ докачение и злоба зарадъ ненаказаната смѣлостъ на едно дѣте. Наоколо ми се раздаваха виковете на смущение, очудване и оплакване.

Въ тая минута блуждающи ми погледъ се еръщна

съ тоя на обеспокоената и приближѣлата, m-me M*, — не можѣ забрави това мигновение — веднага лицето ми се покри съ червенина, пламна като огънь; не знаех какво стана съ мене, но смутенъ и уплашенъ отъ своето собствено осѣщанне, азъ боязливо наведохъ долу очитѣ си. Но погледа ми биде забѣляванъ, уловенъ, откритъ. Всички погледи се обърнаха къмъ m-me M* и сварена неприготвена отъ всеобщото внимание, тя сама ненадѣйно се исчерви като дѣте отъ нѣкакво си неволно и наивно чувство и на сила, макаръ и твърдѣ несполучливо, се помъчи да потули исчервяването си съ смѣхъ...

Всичко това гледано отъ страни, разбира се, е било много смѣшно; но въ тая минута една пренаивна и неочаквана постанка ме отърва отъ всеобщия смѣхъ като придаде особена боя на цѣлата случка. Виновицата на цѣлото беспокойствие, онай що бѣ до тогива мой непримиримъ врагъ, прекрасната моя мъчителка, ненадѣйно се спусна да ме пригрѣща и цѣлува. Тя глѣдала безъ да вѣрва очитѣ си когито съмъ дръзналъ да приема предложението ѝ, и да издигна ржкавицата която тя хвърли на мене съ погледа си къмъ m-me M*. Тя едвамъ не умрѣла отъ страхъ и укори на съвѣстѣта, когито азъ съмъ хвърчалъ съ Танкреда но сега когато всичко се свърши, особено когито ти улови погледа ми, хвърленъ къмъ m-me M*, моето смущение, ненадѣйното ми исчервяване, когато най насѣтне тя сумѣ да придаде на тая минута споредъ романтичeskото настрояние на лекоумната си главица, нѣкаква си тайна, недосказана мисль, — сега слѣдъ всичко това тя толкова бѣ въехитена отъ моето „рицарство“, щото се спусна къмъ мене и ме стисна къмъ гърдитѣ си трогната, горда зарадъ мене, радостна. Слѣдъ една минута тя издигна ерѣицѣ всички, които се бѣха натрупали наоколо ни, най наивно, най строго лице, на което трептѣха двѣ малки, елмазни сълзици, и съ сериозенъ, важенъ гласецъ, какъвто никога не бѣха чули отъ нея, продума като ме сочеше: »Mais c' est tres serieux mesieurs, ne riez pas!“ безъ да забѣлява че всички я гледатъ захласнати отъ свѣтлия ѝ въсторгъ. Всичко това: бър-

зото ѝ движение, това сериозно лице, тая простодушна наивност, тия незнайни до сега сърдечни съзвиз, що изпълва въчно заеманитѣ ѝ очички, бѣ въ нея така неочаквано, щото всички стояха предъ нея, като наелектризирани отъ погледа ѝ, отъ бързата ѝ огненна речъ и движение. Съкантъ, никой нѣмаше сила да махне погледа си отъ нея отъ страхъ да не иетърве тая необикновена минута въ вдъхновениято ѝ лице. Даже самия домакиня, и той бѣ се исчервалъ като бужуртъ, и увѣрѣвалъ, че ужъ чули какъ той отсѣгне се съзнавалъ, че „за срамотитѣ“, той почти цѣла минута билъ влюбенъ въ прекрасната си гостенка. Разбира се, че подиръ всичко това азъ бѣхъ рицаръ, херой.

— Делоракъ! Тогенбургъ! чуваше се наоколо ми, Чуха се ржкопѣскания.

— Ей го новото поколение! притури домакинятъ.

— Но той ще отиде, безъ друго ще отиде, съ насъ! извика хубавицата; ний ще му намѣримъ, ний трѣбва да му намѣримъ мѣсто. Той ще сѣдне до мене, въ пола ми... Или не, не! Сбъркахъ! поправи се тя, като се изсмѣ, безсилна да сдѣрки вече смѣхътъ си, при напомняването на първото ни запознанство. Но смѣянецъ, ти нѣжко гладѣше ржката, ми като се мъчеше да ме придобри за да не би да се докача.

— Безъ друго! Безъ друго! подвзеха нѣколко гласа; той трѣбва да отиде, той си е завоювалъ мѣстото.

И веднага работата биде разрѣшена. Оная сжщата стара мома, която бѣ ме запознала съ блондинката веднага биде затрупана съ молби отъ страна на всичката младежъ, да остане въ къщи и да отсѣгне мѣстото си на менѣ, съ което и трѣбваше да се съгласи, за преголѣмата си досада, съ усмивка, макаръ тайно и да се пукаше отъ ядъ. Нейната протектриса, около която се въртѣше тя, мой бивши врагъ и не отколѣ станалъ другаръ, ѝ викаше като се качеше вече на коня и смѣянецъ като дѣте, че ѝ завижда, и самичка би искала да остане съ нея, понеже ей сега ще да рукне дъждъ и всички ще испонизмокри.

И тя наистина напроорокутва дъждъ. Слѣдъ единъ часъ рукна като отъ ржкавъ, и расходката ни се раз-

вали. Принудени бѣхме да почакаме нѣколко часа изъ селскитѣ колиби и да се върнемъ вече къдѣ десетъ часа, въ влажно, послѣ—дъждовно време.

Малко ме втрѣсе. Въ минутата, когито щѣхме да тръгваме m-me М* се доближи до мене и се почуди че съмъ само по сетре и съ голъ вратъ. Азъ отговорихъ че не съмъ сварилъ да взема горни дрѣха. Тя взе една игла, и като забодѣ по нагорѣ, набраната яка на ризата ми, сне отъ шия си розовото си валяно шелче и го свърза на врата ми за да не истине гърлото ми. Тя толкова бързаше, щото азъ не сварихъ даже да я поблагодаря.

Но когито се върнахме, азъ я намѣрихъ въ малката гостна, наедно съ блондинката и съ блѣдния момъкъ, който бѣ спечелилъ него деня славата на ѣздачъ, защото се побоя да се качи на Танкреда. Азъ отидохъ да я благодаря и да ѝ дамъ шалчето. Но подиръ всичко станало съ мене, менъ ми бѣ нѣкакъ срамъ, по скоро ми се щѣше да си отъ да горѣ, и тамъ на-самъ да обмисля и да разсѣдя нѣщо си. Азъ бѣхъ препълненъ съ впечатления. Като връщахъ шалчето, азъ споредъ обичая, се исчервихъ до уши.

— Басъ държа, че той е искалъ да остави шала при себе си, каза младежа и се изсмѣ:—по очитѣ се познава, че жално му е да се отдѣли отъ шала

— Именно, именно така е! подвзе блондинката — Ей, че си билъ! Ахъ! издума тя съ явна досада, и поклати съ глава, но о време се спрѣ предъ сериозния погледъ на m-me М*, която не искаше далечъ да закара шегата.

Азъ побързахъ да излѣза.

— Ей, че си билъ и ти! продума пакостницата, като ме настигна въ другата стая, и като улови приятелски, двѣтъ ми рѣцѣ — да не си давалъ шала, щомъ толкова ти се искало да си го оставишъ! Да бѣше казалъ, че нейдѣ си го турилъ и друго нищо! Ей че си билъ и ти! Не можа и туй да направи! Ей че си билъ смѣшенъ.

При това тя леко удари съ прѣстѣта си по брадата ми, изсмѣ се за гдѣто съмъ се исчервилъ като бужуръ.

— Нали съмъ ти приятелка сега! Свърши ли се враждата ни? Да, или не?

Азъ се засмѣхъ и мѣлчаливо стиснахъ прѣстенцата ѝ.

— Тѣй зерь!... Защо си толкова приближнялъ и треперишь? Да не те е втрѣсло?

— Да, не ми е добръ.

— Охъ, горкото! това е отъ силни впечатления! знаешъ ли що? Я, по добръ иди, па си лѣгни, безъ да чакашъ вечерята, нощемъ ще ти мине. Хайде.

Тя ме заведе горѣ, и сѣкашъ на услугитѣ ѝ не ще има край. Като ми остави да се събличамъ тя слѣзе долу, намѣри чай, и сама ми го донесе, когито вече бѣхъ въ лѣглото. Тя сжщо ми донесе и топълъ юрганъ. Менъ много ме очудиха и трогнаха всички тия услуги и грижи или съмъ билъ така настроенъ отъ цѣлия день, отъ ходеннето и отъ трѣската: но когито си вземахъ събогомъ, азъ ягката и горѣщо я прегърнахъ, като най неженъ, най близъкъ мой другаръ, и тукъ всичкитѣ впечатление заеднѣжъ нахлунаха къмъ разслабеното ми сърдце; азъ едвамъ не плачехъ, пристиснатъ о гърдитѣ ѝ. Тя забѣлѣза моята впечатлителность и като че ли самата ти, моята пакостница, бѣ малко трогната...

— Ти си много добро момче, пришепна тя, като ме гледане съ милъ погледъ; — моля те, да не ми се сърдишь. Не ще се сърдишь — нали?

Съ една рѣчь ний станавме най нѣжни, най вѣрни приятели.

Бѣ доста рано, когито азъ се събудихъ, но слънцето пълнѣше цѣлата стая съ свѣтлитѣ си лъчи. Азъ скокнахъ отъ лѣглото си, свършени здравъ и читавъ, като че вчерашната трѣска съвсѣмъ я нѣмаше, намѣсто която азъ сега осѣщахъ въ себе си необяснима радостъ. Азъ си припомнихъ вчерашното и осѣтихъ, че бихъ далъ всичкото си щастие, за да могъ пакъ въ нея мигу да прегърна като вчера новата си приятелка, нашата русокоса хубавица: но още бѣ твърдѣ рано и всички спѣха. Набързо се облѣкохъ азъ и слѣзохъ долу въ градината, отъ тамъ въ корийката. Азъ се промѣкнахъ, гдѣто шумата бѣ по госта, гдѣто смолата отъ

дърветата миришеше по-вече и гдѣто по-весело проникваше слънчевия лъчъ, зарадвахъ, че е могълъ тукъ-тамъ да пронижи мъгливата гъстота на листята. Бѣ хубаво, прекрасно утро.

Безъ да забѣлѣзвамъ, азъ все по-вече и по-вече се отдалечавахъ и най-накѣн излѣзохъ на другия край на корията, до рѣката Москва. Тя тѣчеше отпредъ ми, нѣщо около двѣста раскрача надалечъ подъ баира. На отерѣщия брѣгъ косѣха сѣно. Азъ се затледахъ какъ цѣли рѣдове отъ наострени коси, при всѣко замахване, свѣтвахъ слѣдъ което веднага се изгубвахъ като огнени змийчета; какъ покосената до корень трѣва на гъсти тлѣсти купове лѣгаше по страни и се трупаеше на прави и дълги брѣзди. Не помня, колко време се измина въ това ми съзерцание, когото ненадѣйно се стрѣснахъ, като зачухъ въ шумата, до двадесетъ шага надалечъ отъ мене, по пътеката що водѣше отъ широкия пътъ къмъ къщата, хърканье и нетърпеливо конско ровенье земята съ копито. Не зная дали съмъ чулъ тоя конъ веднага слѣдъ пристиганието на ѣздача, или отколѣ го чувахъ тоя шумъ, който незабѣлѣзано е дразнѣлъ слуха ми, безслепенъ да ме откъсене отъ моятъ мечти. Съ любопитство влѣзахъ азъ въ корията, и като изминахъ нѣколко раскрача чухъ гласове, които говорѣха бърже но по-лека. Азъ дойдохъ още по-наблизо, предназначено растворихъ клонетѣ на послѣднитѣ хрѣсталаци, които заобикалѣха пътеката, и веднага очуденъ отскочихъ назадъ: въ очитѣ ми се мърна бѣлата, позната рокла и тихъ женски гласъ се разраде на музика въ моето сърдце. Това бѣ m-me M*. Тя стоеше до ѣздача, който бърже ѝ говорѣше нѣщо отъ коня си и за мое очудване азъ познахъ въ него Н-й, оня младъ чловѣкъ който още вчера рано бѣ заминалъ и за когото толкува се грижеше m-r M*. Но тогива се говорѣше че той заминавалъ на югъ, нейдѣ надалечъ, и затова азъ много се зачудихъ, като го видѣхъ отново тукъ, рано и самъ съ m-me M*.

Тя бѣ възбудена и развълнувана като никога и на лицето ѝ свѣтѣха слъзи. Младия чловѣкъ държеше ржката ѝ, която цѣлуваше наведенъ отъ сѣдлото. Азъ

сварихъ само минутата на раздѣлата имъ. Тѣ видимо бързаха; най-сетнѣ той извади отъ джеба си запечатанъ пликъ, подаде го а m-me M*, прегърна я съ едната си ръка, както и преди, безъ да слиза отъ коня, цѣлуна я силно и продължително. Слѣдъ една минута той шибна коня си и се изгуби като стрѣла. M-me M* дълго време гледаше подирѣ му, сетнѣ замислена, тъжовна се опъти къмъ къщи. Но слѣдъ като направи нѣколко стѣпки по пътеката, тя бърже раствори клонѣтѣ и влѣзе въ корията.

Азъ тръгнахъ подирѣ ѝ, смутенъ и зачуденъ отъ всичко що видѣхъ. Сърдцето ми силно туптѣше, като оплачено. Азъ бѣхъ като че ли поразенъ, зашемаденъ! мислитѣ ми бѣха распишени; но помня, че не знаехъ защо ми бѣ много мъчно. Сегисъ-тогисъ се мѣркаше отпредѣ ми презъ шумата пейната бѣла рокля; машинално вървѣхъ азъ подирѣ ѝ безъ да я изгубвамъ, и цѣлъ трѣперяхъ да не би да ме види. Най-наесѣтне тя тръгна по пътеката, която водѣше къмъ градината. Като почакахъ малко излѣзохъ и азъ; но какво бѣ очудванието ми, когито върху червения пѣсѣкъ на пътеката, азъ ненадѣйно съгледахъ запечатания пликъ, който познахъ отъ пръвъ погледъ, оня същия, който преди десетъ минути бѣ даденъ на m-me M*.

Азъ го издигнахъ: отъ двѣтѣ страни бѣло, никаква подишъ: на изгледъ не голѣмъ, но набѣхтанъ и тежъкъ, като че въ него имаше три и повече листа пощенска хартия.

Какво ли означаваша тоя пакетъ? не ще съмнение че той би обяснихъ всичката тай тайна. Може би въ него бѣ доказано туй що Н-й не се е надѣвалъ да искаже поради непродължителността на кратковременната срѣща. Той даже не бѣ слѣзаль отъ коня... Бързалъ ли е той или може би се е боялъ да не истрае при раздѣлата, — Богъ знае...

Азъ се спрѣхъ, безъ да излизамъ на пътеката, хвърлихъ пакета, на най-видно мѣсто и не махвалъ очитѣ си отъ него като си мислѣхъ че тя ще се сѣти за изгубеното ще се върне и ще търси. Но като почакахъ до четири минути, азъ не истърпѣхъ, издигнахъ отново намѣрено-

то, пъхнахъ го въ джеба си и спуснахъ се да настигна m-me M* Азъ я настиснахъ чакъ въ градината, въ голѣмата аллея; тя вървѣше право къмъ къщи, бърже, но замислена съ устрементъ надолу погледъ. Азъ не знаяхъ какво да правя. Да отида при нея и да го дамъ? Това би биле все едно да ѝ кажа че всичко знаяхъ и всичко съмъ видѣлъ. Азъ бихъ се издалъ още отъ първата дума. И какъ ще гледамъ азъ нея? Какъ ще ме гледа тя мене?.. Азъ все се надѣвахъ, че тя ще се досѣти, ще се върне назадъ по стѣпките си. Тогива азъ бихъ могълъ незабѣлѣзано да хвърля пакета на пътеката и тя би го намѣрила. Но не! ний доближавахме вече до къщата; видѣха я вече...

Нея сутринъ като че ли нарочно всички бѣха настанали твърдѣ рано, защото вчера слѣдъ несполучливата расходка, бѣха намислили друга, за която азъ нѣмахъ извѣстие. Всички се готвѣха да тръгнатъ и закусуваха на терасата.

Азъ се позабавихъ около десетъ минути слѣдъ m-me M* и като заобиколихъ градината излѣзохъ отъ сръшната страна, много покъсно отъ нея. Тя се расхождаше изъ терасата приблѣднѣла, и обезпокоена, съ скръстени на гърди ръцѣ, и както личеше по всичко, се мъчение да задави въ себе си мъчителна и отчаяна тѣга, която явно личеше въ очитѣ ѝ, въ вървежа, въ всеко нейно движение. По нѣкоги тя слизаше долу по стѣбитѣ, и правѣше нѣколко стѣпки измежду фитаритѣ къдѣ градината; очитѣ ѝ нетърпеливо търсѣха нѣщо по нѣсека и по дѣскитѣ на терасата.

Нѣмаше съмнѣние: тя се сѣти за пакета и види се предполага че го е изгубила тукъ нейдѣ наблизомъ до къщата — да, това е така, тя е увѣрена въ това.

Нѣкои, а сѣтихъ и всички забѣлѣзваха че тя е приблѣднѣла и безпокойна. Затрупаха и съ распитвания за здравето ѝ, съ досѣдителни съболѣзнувания, тя бѣ принудена да се смѣе, да се показва весела. Сегнесь-тогнесь поглеждаше тя на мъжа си, който стоеше на единия край на терасата и приказваше съ двѣ госпожи и сѣщия трепетъ, сѣщия смущение както тогива, ней вечеръ когато той бѣ прие-

тигналъ, обвзеха нещастницата. Съ едната ръка пхнатата въ джеба гдѣто, бѣ пакета когото ягката стискахъ, азъ заставахъ на страна отъ всички, като молѣхъ съдбата дано иѣкакъ тя ме погледне.

Искаше ми се да ѝ върна дързостѣта, да я успокоя макаръ само съ единъ погледъ; да ѝ каже иѣщо, безъ да видятъ другитѣ. Но когито тя случайно ме погледна, азъ трепнахъ и свалихъ погледа си долу.

Азъ виждѣхъ нейнитѣ мъчения и не се събъркахъ. Азъ до сега не знаехъ тайната, нищо не знаехъ освѣнъ онава що сѣмъ видѣлъ и що сега разказахъ. Тия отношения може би да не сѣ били такива, за каквито може да си ги предположи чловѣкъ отъ прѣвъ погледъ. Може би тая цѣлувка да е била послѣдняя, слаба награда за жертвата, която е била принесена за нейното спокойствие и честъ. И-и замина, той може би да е я оставилъ за винаги. Най сѣтиѣ и туй писмо що държахъ въ ръцѣтъ си, кой знае като какво е съдържало то? и какво да мисля и кого да осѣждамъ? А иѣкъ при всичко това, не ще сѣмнѣние, че ненадѣйното откритие на тайната, би билъ като ужасенъ, мълниеносенъ ударъ въ живота ѝ. Още е въ наметѣта ми лицето ѝ нея минута: не можеше чловѣкъ да страда по вече. Да осѣща да знае, да е увѣрена, да чака като наказание, че слѣдъ четвъртъ часа, слѣдъ една минута, ще може да се открие всичко, че е намѣрилъ иѣкой пакета, че е взетъ; той е ненадписалъ, могатъ да го распечататъ, и тогива... що тогива? Има ли наказание по страшно отъ онсва, което я очакваше? Тя стоеше между бѣдѣшитѣ свои съдни. Слѣдъ една минута тѣхнитѣ засмѣни, лѣстиви лица ще сѣ страшни, неумолими. Тя ще да види приемихъ, злоба и ледено презренио на тия лица, а сѣтиѣ ще да настѣпи вѣчна, тъмна нощъ въ живота ѝ... Да, тогива азъ не разбирахъ всичко това така както си го обявявамъ сега. Азъ можахъ само да осѣщамъ, да предчувствувамъ, да скърбя сърдечно за нейната опасностъ, която даже не до тамъ добръ съзнавахъ. Но каквото и да съдържаше нейната тайна, ония скръбни минути, на които азъ бѣхъ свидѣтель и които никоги не ще

забрави, много нѣщо биха опростили ако само е имало нѣщо да се прощава.

Но ето, че се раздаде веселия знакъ за трѣгване; всички радостно се замърдаха: отъ всички страни се раздаде веселъ говоръ и смѣхъ. Слѣдъ една минута терасата биде праздна. М-те М* се отрече отъ расхodkaта, като се съзна най-насътниъ че не ѝ било добръ. Но, слава Богу, всички трѣгнаха, всички бързаха, и неостана време за съболѣзнувания, распитвания и съвѣти. Малцина останаха въ къщи. Мъжъ ѝ продума нѣколко думи; тя отговори че още днесъ ще да оздрави, че да не се безпокои, че нѣма що да си лѣга, че тя ще да отиде въ градината сама... съ мене... Тукъ тя ме погледна! Имаше ли по голѣмо щастие. Азъ се исчервихъ отъ радостъ; слѣдъ една минута ний трѣгнахме.

Тя трѣгна по сѣнитѣ аллеи, пътеки и пътечки по които отдѣвѣ бѣ се върнала отъ корията, като припомнише инстинктивно предишния нѣтъ, гледаше неподвижно отпредъ си, безъ да откъсне погледа си, търсѣше безъ да ми отговаря, а може би даже бѣ забравила, че вървѣхъ съ нея.

Но когито стигнахме до мѣстото, гдѣто бѣхъ издигналъ писмото и гдѣто се завършване нѣтеката, М-те М* веднага се спрѣ и съ слабъ, примрѣлъ отъ тѣга гласъ издума че ѝ било по-лошево, че тя ще се върне. Но като стигна до пармъклѣцитѣ на градината тя отново се спрѣ, позамисли се: усмивка на отчаяние се показа върху устнитѣ ѝ и цѣла изнемоцияла, измѣчена, рѣшена на всичко, съ покоретство, мълчаливо се повърна назадъ, като забрави тоя нѣтъ даже да ме придупреди...

Азъ се кѣсахъ отъ мъка но не знаехъ какво да правя.

Ний отидохме, или по право азъ я доведохъ до мѣстото отъ което преди единъ часъ бѣхъ чулъ конския топотъ и разговора имъ. Тукъ близо до единъ гѣстъ храсталакъ имаше една пейка, направена отъ единъ прѣголѣмъ, цѣлъ камѣкъ, наоколо който се внешне бръшлянъ и растѣше полекия жасминъ и шинѣкъ (изъ цѣлата кория се ерѣщаха мостчета, бѣсѣдки, гротове, и тѣмъ подобни сюрпризи). М-те М*, сѣдна върху пейката, ка-

то погледна безсъзнателно цѣлия изгледъ що се простираше предъ очитѣ ни. Слѣдъ една минута тя разгърна книгата, и неподвижно се втренчи въ нея, безъ да разбърква страницитѣ, безъ да чете, безъ да съзнава какво прави. Часа бѣ вече девега и половина. Слънцето бѣ се издигнало високо и богато плувѣше отгорѣ ни по синето, дълбоко небо, като че ли се топѣше отъ собствения си огънь. Косачитѣ бѣха вече отишли далеко, едвамъ се виждаха отъ брѣгътъ ни. Слѣдъ тѣхъ непрекъснато плъзѣха брездитѣ отъ скосената трѣва и сегистъ-тогистъ тихия вѣтрець що подухваше отъ тамъ, ни донасѣше благоуханието отъ испарението ѝ. Наоколу ни царуваше неумѣлаемъ концертъ на ония, що „пито женхтъ, нито сѣятъ,“ а сѣхъ свободни като въздухътъ що разсичаха съ игривитѣ си крила. Сѣканѣ, тая минута веѣко едно цвѣтенце, най малката трѣвица испуцаше жертвененъ ароматъ и казваше на създателя си: „Отче! Блаженна съмъ и щастлива!“...

Азъ погледнахъ нещастната жена, що едничка бѣ като мъртвецъ верѣдъ цѣлия тоя радостенъ животъ; на клѣначитѣ ѝ неподвижно висѣха двѣ сълзи, истиснати отъ острата сърдечна болка. Въ властѣта ми бѣ да съживя и да направя честито това нещастно, примрѣло сърдце, и само не знаяхъ, какъ да пристѣпя къмъ това, какъ да направя първата стѣпка. Азъ се измѣчвахъ. Сто пѣтъ се накахъ азъ да се доближа до нея и веѣки пѣтъ като огънь плямваше лице ми.

Ненадѣйно една свѣтла мисълъ ме посѣти. Средството биде намѣрено, азъ въскрѣснахъ.

— Искате ли да ви набера китка, продумахъ азъ съ такъвъ радостенъ гласъ, щото m-meM* веднага издигна глава си и втренчено ме изгледа.

— Набери, отговори тя най насѣтиѣ съ слабъ гласъ, като едвамъ се усмихна и пакъ свали погледа си къмъ книгата.

— Може и тукъ да захванатъ да косятъ трѣвата и не ще има вече цвѣтя! извикахъ азъ и весело се спуснахъ напредъ.

Слѣдъ малко азъ събрахъ моята китка, простичка и сиромашка. Тя не струваше даже да бѣде турена въ

кънци, но колко весело туптѣше сърдце ми когато я събрахъ и я свързвахъ! Шинѣтъ и дивъ жасминъ, бѣхъ още събралъ, отъ мѣстото ни. Азъ знаяхъ че наблизо имаше нива съ озрѣла ржжъ. Тамъ отидохъ азъ за босилякъ. Азъ го смѣсихъ съ дългитѣ класове на ржжъта, отъ която избрахъ най златни и едри. На сѣщото мѣсто, не далечъ азъ връхлѣтѣхъ върху цѣло гнѣздо отъ „не ме забравий“ и букета ми почна да се попълня. Но пататѣкъ въ полето се намѣриха сини звънчета и къклица, а желтурчето отидохъ да събера на брѣга на рѣката. Най сетнѣ на връщанне, като наминахъ за малко въ корията за да набера нѣкой другъ ясеневъ листъ, и съ него да обвия китката, случайно ми се испрѣчи цѣло семейство отъ синички цвѣтя, наблизо отъ които теменужната миризма издаваше скритото изъ гъстата сочна трѣва, цвѣте, още цѣло покрито съ росни капки. Китката бѣ готова. Азъ я свързахъ съ дълга и тънка трѣва която оплетохъ като въже, и вътрѣ предпазливо пѣхнахъ писмото, като го закрихъ съ цвѣтята—но така щото можеше лесно да се забѣлѣжи, ако подарятъ поне съ най малко внимание моята китка.

Азъ я понесохъ на м-те М*. По пътя ми се стори, че писмото много личи: азъ още повече го скрихъ. Като дойдохъ по-наблизо, азъ го пѣхнахъ по навѣтрѣ въ цвѣтята, и най насѣтнѣ като набѣжихъ мѣстото, го пѣхнахъ толкова надълбоко, щото съвършено не личеше отвънъ. Бузитѣ ми бѣха пламнали. Искание ми се да похлупа очитѣ си съ ржѣцъ и да избѣгамъ, но тя погледна китката ми така, като че ли бѣ съвършено забравила че съмъ отишелъ да я берѣ. Манинално, почти безъ да погледне, тя протегна ржка си и пое подарѣкътъ ми, веднага го тури на пейката, като чи ли бѣхъ само за това ѝ го далъ и отново почна да гледа на книгата, като че ли пренесена. Азъ бѣхъ готовъ да заплача отъ несполуката си. Но „само китката ми да бѣде до нея“, мислѣхъ си азъ, „само дано не я забрави“. Азъ лѣгнахъ не далеко върху трѣвата, подложихъ подъ глава си дѣвената ржка и затворихъ очи си, като че ли ме навиваше сънъ. Но азъ не махвахъ погледа си отъ нея и чакахъ...

Изминаха се нѣщо десетъ минути; стори ми се, че тя все по-вече и по-вече ставаше блѣдна... Ненадѣйно благословения случай дойде ми на помощъ.

Това бѣ една голѣма, златна пчела, която ми допече за щастие добрия вѣтрецъ. Тя избръмча отпърво надъ моята глава и сетнѣ хвъркна къмъ m-me M* Последняята махна единъжъ, дваждъ съ ръка си за да я пропѣди, но пчелата, като на пукъ, не се махваше. Найсетнѣ m-me M* улови китката ми и махна съ нея отпредъ си. Тая минута пакета исхвъркна изъ цѣлѣтята и падна право върху разгърнатата книга. Азъ трепнахъ. До нѣкое време m-me M* гледаше смаяна ту на пакета ту цѣлѣтята, които държеше въ рѣцѣтъ си и не вѣрваше на очитѣ си. Ненадѣйно тя се изчерви, пламна и ме погледна. Но азъ бѣхъ досѣтилъ погледа ѝ и бѣхъ си стисналъ ягката очитѣ, като че ли спѣ; никоги нея минута не бихъ я погледналъ въ очитѣ. Сърдцето ми примираше и туптѣше като нѣкое птиче, испаднало въ рѣцѣтъ на нѣкое кѣдрево, селско момченце. Не помня колко време лѣжахъ азъ така съ затворени очи: двѣ три минути. Найсетнѣ се одързостихъ да ги отворя. M-me M* жедно четѣше писмото и по пламналитѣ ѝ страни, свѣтналия ѝ насълзенъ погледъ, по лицето ѝ, всѣка една чъртичка на което треперѣше отъ радостъ, азъ се сѣтихъ, че щастieto ѝ бѣ въ туй писмо, и че раскиляна бѣ като димъ нейната тѣга. Мѣчително сладко чувство се вмѣкна въ сърдце ми, мѣчно ми бѣ да се преструвамъ.

Никоги не ще забравя азъ тая минута.

Ненадѣйно се чуха, недалече отъ насъ гласове:

— M-me Natalie! Natalie!

M-me M* не отговори, но бърже се дигна отъ пейката, доближи се до мене и се наведе надъ глава ми. Азъ осѣцахъ, че тя ме гледа право въ очитѣ. Клепачитѣ ми трѣперѣха, но азъ се сдържахъ, и не отворихъ очитѣ си. Азъ се мѣчихъ да дишамъ по-спокойно и по-равномѣрно, но сърдцето ме задупаваше съ беспокойнитѣ си удари. Горѣщото ѝ дихание опалваше моитѣ страни; тя близо-близо се наклони надъ лице ми, като че ли да го пениа; найсетнѣ цѣлувка и сълзи падна-

ха на моята ръка, на оная що бѣхъ сложилъ върху гърдитѣ си. И два пѣтя ти я цѣлуна.

— Natalie! Natalie! Гдѣ си? чу се отново, тоя пѣть вече твърдѣ наблизо.

— Сегичка! отговори m-me M* съ гѣстия си еребърень гласъ, но глухъ и треперящъ отъ съззи, толкова тихо щото само азъ можахъ да чуя това ѝ: сегичка!

Но тая минута сърдцето ме издаде, и като че ли всичката си кръвъ пропѣди къмъ лице ми. Въ еѣщото мигновение горѣща, бърза цѣлувка опари моитѣ устни. Азъ слабо извикахъ, отворихъ очитѣ си, но еѣщата минута отгорѣ имъ падна вчерашното валяно шалче, като че ли тя искаше да ме покрие съ него отъ слънцето. Слѣдъ едно мигновения, нѣмаше я вече. Азъ схванахъ само шумътъ отъ бързо отдалечающитѣ ѝ стѣпки.

Азъ бѣхъ саминъ.

Азъ дръгнахъ шалчето ѝ, и го цѣлувахъ безъ да се помня отъ радостъ; нѣколко минути азъ бѣхъ като лудъ!.. Азъ едвамъ дишехъ. Съ подирѣна глава съ ръка си, лѣжахъ азъ върху трѣвата и гледахъ безсѣзнателно и неподвижно отпредѣ си, на околнитѣ баири, пѣстритѣ ливади, рѣката, която ги заобикалѣше, и която до колкото държеше погледа ми, лакатушеше измѣжду други още баири и села, що се мѣркаха като точици върху цѣлата покрита съ свѣтливи лѣчи далечнина; гледахъ синитѣ гори, които едвамъ се различаваха и които като че ли се димѣха подъ разгорѣщеното небе, и едно сладко спокойствие, като че ли навѣяно отъ тържественната тишина на картината, малко по малко смири моето размѣтено сърдце. Менъ ми отлекна и азъ свободно въздѣхнахъ... Но цѣлата ми душа, нѣкакъ глухо и сладко примираше като че ли отъ нѣкакво си предчувствие, отгатване на нѣщо си. Нѣщо, боязливо и радостно се отгатваше отъ оплашеното ми сърдце, що трѣптѣше въ очаквание... И ненадѣйно сърдце ми се разлюля, примрѣ, като че ли нѣщо го прониза и съззи, сладки съззи бликнаха отъ очи ми. Азъ ги похлунихъ съ ръцѣ, и растреперенъ като листъ цѣлъ се отдадохъ на първото съзнание и откровение на сърд-

цето, на първото още не ясно прогледване на моята природа:.. Първото ми дѣтиство се свърши съ това мигновение...

Когито слѣдъ два часа се върнахъ въ къщи, азъ не сварихъ вече m-me М*. Тя бѣ заминала съ мъжа си въ Москва, споредъ нѣкоя ненадѣйна причина. Отъ тогава азъ вече не я срѣцнахъ.
